

KATASZTRÓFAVÉDELMI KOORDINÁCIÓS TÁRCAKÖZI BIZOTTSÁG

A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság .../2021. (.) határozata a téli felkészülés helyzetéről szóló beszámoló elfogadásáról

1. A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (a továbbiakban: KKB) a jelen határozat mellékletét képező, a téli felkészülés helyzetéről szóló beszámolót megtárgyalta, és az abban foglaltakat elfogadja.
2. A KKB felhívja a BM OKF főigazgatóját, mint a KKB adminisztratív feladatait ellátó szervezet vezetőjét, hogy a KKB Ügyrend 36. pont j) alpontjának megfelelően gondoskodjon a határozat Hivatalos Értesítőben történő közzétételéről.

Dr. Pintér Sándor
KKB elnök

**Beszámoló a téli felkészülés helyzetéről
(ITM – BM OKF – ORFK – OVF – NNK)**

1. INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÉS AZ ALÁRENDELT SZERVEZETEI:

1.1. Innovációs és Technológiai Minisztérium

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról szóló 1150/2012. (V.15.) Korm. határozat 21. pont b) alpont és 22. pont alapján, rendkívüli időjárási helyzetben történő védekezés időszak esetén, Védekezési Munkabizottságot (továbbiakban: VMB) működtet a Minisztérium bázisán.

A VMB a védekezés időszakában a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központ (továbbiakban: KKB NVK) részére történő szakmai döntés-előkészítő feladatokat lát el.

A VMB tevékenységét a VMB vezetője irányítja, aki egyben a KKB NVK vezetőjének szakmai helyettese is.

A VMB tevékenységének fő feladatát a védekezéshez szükséges feltételek biztosítása, a feladatok összehangolása, a döntésekhez szükséges javaslatok előkészítése, a nemzetközi együttműködési kötelezettségekből adódó feladatok végrehajtása, valamint a lakosság gyors és hiteles tájékoztatása képezi.

A VMB vezetője irányítja a közlekedési szakterület védelmi tevékenységét, valamint beszámol KKB NVK vezetőjének – felkérés esetén a KKB-nak - a tárca felügyelete alá tartozó ágazatok védelmi tevékenységéről, a kialakult helyzetről, a megtett intézkedésekről, a bevont személyekről, eszközökről, valamint az elhárítással kapcsolatos további javaslatokról.

A VMB-t a védekezésben érintett minisztériumi felsővezetők alkotják.

A VMB külső tagjai, a VMB vezetője által meghívott közlekedési, energetikai, infokommunikációs gazdálkodó szervezetek képviselői. A tagok bevonására érintettségük függvényében kerül sor.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság ágazati összekötők (szakértők) kijelölésével és a VMB-ben történő munkavégzés biztosításával, vagy kapcsolattartó pont kijelölésével és működtetésével vesz részt a VMB munkájában.

A VMB a folyamatos működés érdekében operatív csoportot (továbbiakban: OCS) működtet.

Az OCS feladatai:

- a) gyűjti, elemzi, rendszerezi, rögzíti, összegzi a beérkező információkat,
- b) javaslatot tesz a haladéktalanul elvégzendő feladatokra,
- c) folyamatos helyzetértékelést végez,
- d) előkészíti a vezetői (VMB vezető, OCS vezető) tájékoztatót,
- e) a VMB vezető döntéséhez döntési alternatívákat dolgoz ki,
- f) a meghatározott feladatokat eljuttatja a minisztérium felügyelete alá tartozó szervezetekhez, valamint az együttműködőkhöz, közreműködőkhöz,
- g) koordinálja a minisztérium felügyelete alá tartozó szervezetek tevékenységét,

- h) figyelemmel kíséri az elrendelt intézkedések végrehajtását, értékeli az intézkedések hatékonyságát, szükség szerint felülvizsgálja az elrendelt intézkedéseket és újabbakra tesz javaslatot,
- i) folyamatosan vezeti a VMB okmányait, adatbázisait.

Az OCS az alábbi okmányokkal rendelkezik:

- a) Együttműködők jegyzéke,
- b) Magyar Közút Zrt. téli üzemeltetési utasítás,
- c) MÁV D4. sz. téli üzemeltetési utasítás,
- d) BM OKF Központi Veszélyelhárítási Terv,
- e) Országos Közúti Adatbank (OKA),
- f) Műszaki átjárók jegyzéke,
- g) Térképek.

A KKB NVK-ba vezényelt ágazati összekötő riasztását a BM OKF Főügyelet kezdeményezi a Minisztérium kapcsolati pontján keresztül. Az ágazati összekötő készenlét elérésének normaideje munkaidőben 2 óra, munkaidőn kívül 4 óra. Munkarendje 8 órás váltásokban folyamatos. Feladatát a KKB NVK vezető szakmai utasítása szerint hajtja végre.

A kormány illetve a minisztérium felsővezetői részére készítendő jelentéshez az alábbi jelentéseket és adatokat kérjük be az ITM felügyelete és irányítása alá tartozó szervezetektől:

- a) végrehajtott feladatok,
- b) tervezett feladatok,
- c) felmerült problémák.

ADATTÍPUS	ADATSZOLGÁLTATÓ
Áramszolgáltatás nélkül maradt települések száma	Áramszolgáltatók
Áramszolgáltatás nélkül maradt fogyasztók száma	Áramszolgáltatók
Áramszolgáltatás nélkül maradt állami intézmények száma	Áramszolgáltatók
Gázszolgáltatás nélkül maradt települések száma	Gázszolgáltatók
Gázszolgáltatás nélkül maradt fogyasztók száma	Gázszolgáltatók
Gázszolgáltatás nélkül maradt állami intézmények száma	Gázszolgáltatók
Távfűtő szolgáltatás nélkül maradt települések száma	Távfűtő szolgáltatók
Távfűtő szolgáltatás nélkül maradt fogyasztók száma	Távfűtő szolgáltatók
Távfűtő szolgáltatás nélkül maradt állami intézmények száma	Távfűtő szolgáltatók
Infokommunikációs szolgáltatás nélkül maradt települések száma	OIHF
Infokommunikációs szolgáltatás nélkül maradt fogyasztók száma	OIHF
Infokommunikációs szolgáltatás nélkül maradt állami intézmények száma	OIHF
Lezárt utak száma (db)	Magyar Közút Nonprofit Zrt.
Lezárt útszakaszok száma (db)	Magyar Közút Nonprofit Zrt.
Lezárt határátkelőhelyek száma (db), megnevezése	Magyar Közút Nonprofit Zrt.
Közúti forgalomkorlátozás (km)	Magyar Közút Nonprofit Zrt.
Vasúti forgalomkorlátozás (km)	A vasútvonal üzemeltetője (MÁV Zrt., GYSEV Zrt.)
Vízi forgalomkorlátozás (km)	Fővárosi Kormányhivatal Hajózási Főosztály
Légi forgalomkorlátozás (terület)	ITM Repülőtéri és Légiforgalmi Hatósági Főosztály

Az ITM által delegált ágazati szakértők tevékenyen részt vesznek az Országos és Megyei Tűzmelegelőzési Bizottságok tevékenységében. Kiemelt célként kezeljük a szén-monoxid mérgezések megelőzését, melynek érdekében az ITM által üzemeltetett Fogyasztói Portálon (https://fogyasztovedelem.kormany.hu/#/veszelyes_termekek_) közzétettük a letiltott, veszélyes szén-monoxid jelző készülékek listáját.

A továbbiakban bemutatásra kerülnek az ITM szakmai felügyelete alá tartozó, kiemelten fontos szervezetek által a téli felkészülés érdekében tett intézkedések.

1.2. Magyar Közút Nonprofit Zrt.

Az országos közutak kezelésének szabályozásáról szóló 6/1998. (III. 11.) KHVM rendelet alapján idén az időjárástól függően legkésőbb november 10. napjától vált téli üzemmódra a Magyar Közút Nonprofit Zrt.

Országosan 19 megyei igazgatóságon, 95 mérnökségen és a központi irányításban is 0-24 órás szolgálatra állnak át a szakemberek. A téli hónapokban a társaság elsődleges feladata a hóeltakarítás és a síkosságmentesítés, valamint – megfelelő időjárási körülmények között – a téli ideiglenes kátyúzás. A következő hónapokban, a télies időjárás beálltával mintegy 4000-en dolgoznak váltott, 12 órás műszakokban a téli üzemeltetési feladatok ellátásán, koordinációján.

Az aktuális járványügyi szabályok alapján megtartásra kerül egy központi és 19 megyei igazgatóság által rendezett sajtóesemény. A téli üzemeltetési feladataikról az összes megyei és országos médiumnak részletes tájékoztatást adnak.

A közlekedők folyamatos tájékoztatása fontos feladat. Egyrészt a következő linken található gyakori kérdés-válaszok alapján igyekeznek a közlekedőket informálni, illetve ugyanitt hasznos tanácsokat is kaphatnak az autósok: <http://internet.kozut.hu/teli-uzemeltetessel-kapcsolatos-informaciok/>. A www.kozut.hu weboldal továbbra is fogadja a közlekedők bejelentéseit az ügyfélszolgálati felületen.

A téli időszakban nemcsak az utakon fontos a preventív beavatkozás, hanem a sajtóban is. Így folytatva az előző szezonok kedvező tapasztalatait, a 2021-2022-es szezonban is erőteljes hangsúlyt fektetnek a várható közlekedési helyzetekre való felkészítésre és az utazók folyamatos tájékoztatására is Kommunikációs osztályuk és Útinform szolgálatuk segítségével.

A közösségi médiát is aktívan használják, kihasználva, hogy a Facebook-on mintegy 21 ezer követővel rendelkeznek. Ezen, illetve a többi social media felületen (Instagram, Youtube) is edukációs, figyelemfelhívó bejegyzésekkel készülnek az idei tél során is.

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. alapfeladatákként biztosítja a szervezett, folyamatos és biztonságos közlekedés feltételeit a kezelésükben lévő országos közúthálózaton. *(Az önkormányzati kezelésű utakon és a koncessziós autópályákon /M5 és M6/ nem a Magyar Közút Nonprofit Zrt. a felelős a burkolatok állapotáért és a síkosságmentesítésért.)* A tevékenységek részletes és pontos leírását az országos közutak kezelésének szabályozásáról szóló 6/1998. (III. 11.) KHVM rendelet *(továbbiakban: OKKSZ)* tartalmazza.

A téli úttisztítási időszak november 10-től március 15-ig tart, mely az időjárás függvényében ettől eltérően is meghatározható. A 2021/2022-es télre felkészülve a társaságuk kezelésében lévő úthálózatot a 95 mérnökségen több mint 100 útellenőr, továbbá 95 mérnökségi ügyeletes és 19 megyei irányító felügyeli.

1.2.1. Géppark:

A téli munkák elvégzésére az alábbi géppark áll rendelkezésre:

- a) eszkozhordozo nehéz tehergépjármű: 729 db,
- b) eszkozhordozo alapgép (UNIMOG): 97 db,
- c) sószóró adapter: 815 db,
- d) hóeke (egyszárnyú, kétszárnyú, oldaleke): 887 db,
- e) ZIL hómaró gép: 33 db,
- f) homlok hómaró: 58 db,
- g) rakodógép: 159 db,
- h) gréder, földgalyu: 48 db.

OKKSZ 4.14. pontja alapján a téli tisztántartási terveket november 10-ig kell elkészíteni, melyből a végleges géppark adatok adódnak, így a jelenlegi szám adatok előzetes, tájékoztató jellegűek.

1.2.2. Munkavállalóink a téli időszakban:

A téli üzemeltetésben az alábbi létszám vesz részt aktívan a munkavállalói állományból:

Határozatlan idejű gépkezelők:	2.246 fő
Határozott idejű gépkezelők:	142 fő
Határozott idejű egyéb téli munkát ellátó dolgozók:	121 fő
Műszaki ügyeletet ellátók:	565 fő
<u>Diszpécserok:</u>	<u>572 fő</u>
Összesen:	3.646 fő

1.2.3. Síkosságmentesítő anyagok:

A társaság raktáraiban a síkosság mentesítéshez 137.000 tonna útszóró só, 1.300.000 kg CaCl_2 granulátum és 2.900.000 liter CaCl_2 oldat áll rendelkezése. Továbbá ebben a téli időszakban szerződésekből lehívható további mennyiség 30.000 tonna útszóró só, 2.700.000 kg CaCl_2 granulátum és 8,1 millió liter CaCl_2 oldat.

1.2.4. Téli munkarend, beavatkozási idők:

A téli időszakban a feladatok végrehajtását minden készenléti helyen 24 órás megerősített ügyeleti rendszer segíti, felügyeli. Az ügyelet irányítja a hóeltakarítást, a síkosság elleni védekezést és a hóakadályok megszüntetését, valamint gyűjti és továbbítja az útviszonyokkal kapcsolatos információkat a közlekedők, illetve a rendvédelmi és társadalmi szervek felé. Az adott időjárási helyzetben szükséges konkrét védekezési feladatokról a mérnökségek munkáját összefogó megyei igazgatóságok döntenek.

A döntés mindig az OKKSZ-re és a Magyar Közút Nonprofit Zrt. Téli üzemeltetési szabályzatára támaszkodik. A miniszteri rendelet az utakat úgynevezett szolgáltatási osztályokba sorolja, majd ezekhez rendeli hozzá a védekezési szinteket.

1.2.5. Közutak szolgáltatási osztályai:

Szolgáltatási osztály	Közutak és közúti szakaszok
I.	Autópályák, autóutak és ezek csomóponti ágai
II.	I. rendű főutak
III.	II. rendű főutak, összekötő és mellékutak ÁNF > 5000 E/nap
IV.	összekötő és mellékutak ÁNF = 2000-5000 E/nap
V.	összekötő és mellékutak ÁNF < 2000 E/nap
VI.	Gyalog és kerékpárutak
VII.	Földutak

Az OKKSZ az útkategóriáknak megfelelően előírja, hogy a síkosság kialakulásának észlelése, valamint a havazás megkezdése után mennyi idővel kell megkezdeni a védekezést és mikorra kell befejezni. A határidők a feladat jellegétől, az útosztálytól és az időjárási viszonyoktól függően fél órás munkakezdési határidőtől egészen 24 órás befejezési határidőig is terjedhetnek. Átlagos téli időjárásra vonatkoznak, rendkívüli helyzetben nem irányadóak.

Átlagos az időjárás, ha a folyamatos havazás, illetve hófúvás időtartama nem haladja meg a 24 órát, nincs hidegebb -8°C -nál, és a szél sebessége 30 km/h-nál nem nagyobb.

1.2.6. Védekezési szintek:

Szolgáltatási Osztály	Szórási munka megkezdésének időpontja az észleléstől	Szórási munka időtartama
I.	0,5-1,0 óra	2,0-4,0 óra
II.	1,5-2,0 óra	4,0-6,0 óra
III.	2,0-3,0 óra	4,0-8,0 óra
IV-V.	4,0-5,0 óra	6,0-24,0 óra

1.2.7. Utak besorolása:

Őrjáratos utak: azok az utak, illetve útvonalak, amelyeken a védekezés az út teljes hosszában és szélességében történik szükség szerint. A hóeltakarítás során ezek az utak elsőbbséget élveznek. Az őrjáratos rendszerbe tartoznak az I, II, III. és – indokoltság esetén – a IV. szolgáltatási osztályba sorolt közutak.

Rajonos utak: azok az utak, amelyeken a védekezés nem terjed ki az út teljes hosszára, csupán annak veszélyes részeire (ívek, emelkedők, stb.). A rajonos rendszerbe tartozik a IV, V, és VI. szolgáltatási osztályba sorolt közutaknak a megyei igazgatóságok téli tisztántartási tervében meghatározott része. A szórandó szakaszok pontos helyét a menetutasításban rögzítjük.

Fehér utak: azok a kisforgalmú utak, amelyek nem tartoznak sem az őrzáratos, sem a rajonos rendszerbe. Ezeken az utakon, útszakaszokon síkosság-mentesítést nem kell végezni, de a havat – amikor a forgalmasabb utak letakarítása befejeződött – leekézzük. Ellenőrzés csak az útellenőrzés gyakoriságával történik (Ezen védekezési módba sorolt utak kiválthatók jelentős idővesztéssel nem okozó párhuzamos úttal).

1.2.8. Útinformációk:

Egy-egy terület, térség vagy régió útjainak járhatóságáról, útviszonyairól a területileg illetékes mérnökségek adnak tájékoztatást útellenőreik segítségével. A téli időszakban országosan mintegy 100 útellenőr gépkocsi járja az ország útjait, gyűjti és továbbítja a friss információkat mobiltelefon, illetve korszerű informatikai rendszer segítségével.

A téli védekezési munkát nagyban segítik a meteorológiai előrejelzések és figyelmeztető, riasztó rendszerek, valamint a gyorsforgalmi és nem gyorsforgalmi úthálózaton üzemeltetett, összesen 355 db útmeteorológiai állomásuk. A mérőállomások az útburkolatba és az út mellé telepített érzékelők segítségével információkat szolgáltatnak az útburkolat állapotáról és a helyi időjárási körülményekről egy központi informatikai rendszernek. Az adatok a téli útüzemeltetés irányítási pontjain megjelennek térképi és táblázatos formában is. Az állomások mérik a levegő és a burkolat hőmérsékletét, a levegő páratartalmát, a burkolat állapotát – száraz, nedves, vizes, deres, havas, jeges – valamint az útburkolatra kijuttatott útszóró só, egyéb kémiai anyag koncentrációját.

1.2.9. A téli útüzemeltetési feladatok:

1.2.9.1. Síkosságmentesítés

A téli időszak egyik legbalesetveszélyesebb jelensége a hajnali páralecsapódás okozta lefagyás. Ezt megelőzendő és megszüntetendő használnak olyan szórógépeket, amelyek a magasabb rendű utakon útszóró só és kalcium-klorid oldat egyidejű kijuttatásával úgynevezett nedvesített szórást végeznek. Ennek lényege, hogy a kiszórt anyag nem pereg le az út felületéről, így hatékonyabban fejtheti ki hatását. A ma használatban lévő szóró berendezések nagy többsége már pontosan beállítható, így mindig csak a feladathoz legszükségesebb mennyiségű anyag kerül az útra, ezzel minimálisra csökkentve a környezeti terhelést.

Az úthálózati szerepük alapján fontos szakaszokon megelőző sózást is végeznek, ez a forgalmas autópályákat, autótutakat és főutakat érinti elsősorban. Ez azt jelenti, hogy az előrejelzések alapján még a havazás vagy síkosság kialakulása előtt szóróanyagot juttatnak ki a burkolatra. Az alsóbbrendű utakra esetenként másfajta síkosság-mentesítő anyagot is szórnak. Homokot, apró kőzúzalékot, esetleg salakot, illetve ezek sóval kevert változatát.

A téli mentesítés során használt olvasztó, illetve érdesítő anyagok:

a) Olvasztó anyagok:

1. nátrium-klorid (NaCl)
2. kalcium-klorid (CaCl₂),

b) Érdesítő anyagok:

1. homok (éles szemű),
2. zúzalék (max. 5 mm-es szemnagyságú),
3. salak (őrölt és osztályozott, v. granulált),

c) Érdesítő anyag és só keverék.

A síkosság-mentesítési munkákra elsősorban saját tulajdonú kombinált (sószóró berendezéssel és hóekével felszerelt) gépeket biztosítanak. Mivel gazdaságtalan lenne egész évben a teljes szükséges gépállomány üzemben tartása, kapacitáshiány esetén igénybe vesznek saját eszközeiken felül bérelt kombinált gépeket is. A kombinált bérelt eszközök alkalmazási időszaka december 1-től március 15-ig terjed, mely időszak az időjárás függvényében módosítható.

1.2.9.2. Hóeltakarítás – ekézéssel

Ha a hó vastagsága eléri az OKKSZ-ben előírt vastagságot a burkolaton, meg kell kezdeni az ekézést. A hó-eltakarítási munkák végrehajtására mérnökségenként hóeltakarítási terv készül, mely tartalmazza a tisztítási munkák sorrendjét és a beosztott gépeket.

Az ekézési feladatokkal egyidejűleg minden esetben (kivéve a rajonos utak nem szórt szakaszain) 20-40 g/m² mennyiségű sószórást végeznek, hogy a folyamatos járhatóságot biztosítani tudják. A sószórás célja a maradék hó megolvasztása, a lefagyás elkerülése, illetve további havazás esetén a letapadás megakadályozása.

1.2.9.3. Hóakadályok megszüntetése

Hófúvás akkor van, ha a szél 35-40 km/óránál erősebb, illetve ha az útra merőleges irányú szél a nyílt terepen vezetett útra hordja az út környezetében lévő porhavat. A hófúvások okozta, olykor több méter magas hóakadályok megszüntetése a téli elhárítás egyik legnehezebb feladata. A hóakadályok megszüntetésére csak az erre a feladatra kifejlesztett hómarók alkalmasak. Ezek képesek a hófúvás megszűnése után az olykor másfél- két méteres hófalak áttörésére is. Komolyabb hófúvások esetén az adott útszakaszt saját hatáskörükben lezárják, hiszen a védekezést csak a szél lecsendesülése után lehet hatékonyan megkezdeni. Ilyen esetekben csak az élet és vagyonbiztonság megőrzése érdekében küld ki a területileg illetékes mérnökség gépet.

A hófúvásveszélyes területeken megelőzés céljából hófogó rácsokat és hálókat helyez ki, valamint hóvédő erdősávokat telepít a társaság.

1.2.10. A téli útüzemeltetés eszközei:

1.2.10.1. Az alapellátás gépei

Ezek a téli útviszonyoknak megfelelően felkészített nehéz teherautók felszerelhetőek különböző hókékekkel, szóró berendezésekkel, valamint hómaró fejekkel. A gépek saját tulajdonukban vannak, vagy bérlik őket. Minden eszközön folyamatos munkarendben, a speciális gépek kezelésére és a különböző időjárási helyzetekben való munkavégzésre felkészített kezelő teljesít szolgálatot.

1.2.10.2. Lehívható gépek

A rendkívüli helyzetek kezelésére (nagyobb havazás, a hóeltakarítást akadályozó elakadt járművek mentése) vállalkozókkal kötött szerződések alapján, nagyteljesítményű gépi eszközök rendelkezésre állását biztosítják a teljes téli útüzemeltetési időszakban.

1.2.10.3. Célgépek

Ezek csak egy adott feladatra használhatóak. Ilyenek a mérnökségek rakodógépei, valamint a ZIL önjáró hómarók és teherautóra vagy traktorra szerelt hómarók, amelyek közül sok már több mint harminc éves, de most is kiválóan teljesít szolgálatot.

A téli időszakban a mérnökségeken és géptelepeken a gépek működőképességét biztosító szakmai háttér mozgósítható annak érdekében, hogy egy elhárításban részt vevő gép műszaki hiba miatti hosszabb távú kiesése ne merüljön fel, mivel az komolyan visszavethetné a védekezés hatékonyságát.

1.2.11. Rendelkezésre álló anyagok és gépek:

A téli útüzemet, vagyis november 10-ét megelőzően az előkészületekhez hozzátartoznak a téli gépszemlék. Ilyenkor vizsgálják át tüzetesen a téli kezdés előtt utoljára a téli feladatokra felkészített gépeket. Rendelkezésre álló gépparkjuk nem elegendő téli feladataik maradéktalan ellátására, ezért bérelt és lehívható eszközökkel kiegészítik azt. A társaság nem adhatja ki a kezéből a felelősséget, ezért olyan szerződést nem köt, amelynek értelmében egy vállalkozó feladata lenne egy adott szakasz síkosságmentesítése. A szerződések mindig arról szólnak, hogy a vállalkozó, a társaság ügyeletesének megbízásából köteles az éppen aktuális feladat elvégzésére. A vállalkozói szerződéseknek két formája van:

- a) bérelt gépről beszélünk, ha a vállalkozó a gépével és a szükséges személyzettel a számára kijelölt téli szolgálati helyen munkára készen várakozik, és ezért fix összegű havidíjat kap.
- b) lehívható bérelt gépről beszélünk, ha a vállalkozó alkalmanként munkába hívható, amiért minden esetben külön fizet a társaság.

1.2.11.1. Az anyagok

A társaság közbeszerzési eljárással szerzi be a téli munkákhoz szükséges anyagokat. A mérnökségek induló sókészlete a hivatalosan meghatározott téli időszak kezdetére rendelkezésre áll. Egy átlagos téli időszak alatt a mérnökségek útszóró só felhasználása országos szinten 160 – 200 ezer tonna. A téli költségek nagy részét az állandó készenlét fenntartása, valamint a síkosság elleni védekezés teszi ki.

1.2.11.2. Különleges helyzetek és a közlekedésbiztonság

A havas utakon nyári gumival közlekedő autósok és fuvarozók saját és mások testi épségét is kockára teszik. A társaságnak elsősorban a téli közlekedésre nem felkészített kamionok és tehergépjárművek okoznak komoly problémát, elakadásuk a többi közúti közlekedő mellett a tisztítást végző gépek munkáját is akadályozzák. Ez különösen hóátfúvásos időben veszélyes, mert a hótorlaszok ilyenkor nagyon gyorsan kialakulnak, a negyed órát veszteglő hókotró miatt másutt mások órákra a hó fogságába kerülhetnek.

A hirtelen leesett nagy mennyiségű hó, illetve a jelentős hófúvások a védekezési rendszer gyors, hatékony átalakítását teszik szükségessé. Ilyenkor az elsődleges feladat az élet- és vagyonsbiztonság védelme, ezért a munkák fontossági sorrendje megváltozik.

Elsődleges a közellátás biztosítása, az állandó kórházi kezelésre járók szállításának megoldása, a járhatatlanná váló utak, elzárt települések felszabadítása, és csak ha mindez már adott, akkor kezdődhet az utak jól járhatóvá tétele.

Megyei igazgatóságai és mérnökségeik ilyenkor operatív módon végzik feladatukat a megyei Védelmi Bizottságok koordinálásával. A téli feladatok végrehajtásában együttműködő partnerek lehetnek az önkormányzatok, a megyei kormányhivatalok, a Honvédség, a Rendőrség, valamint a Katasztrófavédelem szervei is. A társaság feladata ilyenkor is elsősorban a közúti közlekedés feltételeinek mihamarabbi helyreállítása a saját intézkedési tervük alapján.

1.2.12. FMR rendszer:

A társaságnál Flottamenedzsment Rendszer (MK FMR- járműfedélzeti adatgyűjtési és továbbítási rendszer) működik, mely az elhárítást végző gépek helyzetét és a munkavégzés folyamatát követi nyomon. Továbbá alkalmas a rendszer a költségek csökkentésére, valamint a vagyonbiztonság növelésére, az úton végzett tevékenységekről szolgáltatott hiteles adatok szolgáltatása mellett. Jelenleg a téli elhárításban részt vevő saját gépeken felül a bérelt gépek jelentős része is be van kötve a rendszerbe.

1.2.13. EDR rendszer:

2019. november 10-től a társaság csatlakozott az Egységes Digitális Rádiótávközlő Rendszerhez (EDR), mely elsődlegesen a készenléti szervezetek (például: rendőrség, mentő, tűzoltóság, katasztrófavédelem) számára készült magas rendelkezésre-állású, megbízható, országos rádiótávközlő rendszer. Minden olyan járműbe, amely a téli elhárításban részt vesz, beszerzésre került EDR készülék. Ennek köszönhetően több mint 1.300 db EDR készülék támogatja a hatékony kommunikációt a diszpécseri információáramlás és a téli feladatok ellátása során.

1.3. MÁV Zrt.

A MÁV Zrt. szakmai szervezeteinek a téli időszakra való felkészülését a 18/2017. (III.17. MÁV Ért. 8.) EVIG sz. utasítás a téli időjárás alkalmával követendő eljárásról D.4. sz. utasítás (továbbiakban: D.4. sz. Utasítás) szabályozza. Az utasítás rendelkezik a téli időjárás által okozott forgalmi zavarok és közlekedési akadályok megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére, valamint az azzal kapcsolatban bekövetkezett események elhárítása során követendő eljárásokra.

A Pályaműködtetési vezérigazgató-helyettesi (a továbbiakban: PMVIGH) szervezet Pályavasúti területi igazgatóságainak szakmai szervezetei a téli időszakra való felkészülést az utasításban foglalt feladatok és határidők betartásával végzik. A felkészülés során olyan hiányosság, elmaradás, ami a téli forgalom lebonyolítását előreláthatóan veszélyeztetné nem merült fel.

A D.4. sz. Utasítás rendelkezései szerint a területi feladatok meghatározása és leszabályozása megtörtént, a Területi Téliforgalmi Rendelkezők és a Téliforgalmi Végrehajtási Utasítások elkészültek az érintett szervezeti egységek részére.

A felkészülés során a téli forgalom lebonyolításában résztvevő munkavállalók oktatása időszakos oktatás keretében és a szolgálati helyeiken ütemezetten történik a D.4 sz. Utasításból és a téli forgalommal összefüggő saját szakszolgálati utasításokból.

A munkavégzéshez szükséges mennyiségű anyagok (csúszásmentesítő, fagytalánító) rendelkezésre állnak.

A felkészülés folyamatának nyomon követésére a Pályavasúti Területi Igazgatóságok státuszjelentéseiket az alábbi ütemezés szerint küldik meg a PMVIGH részére:

- a) 2021. október 20.
- b) 2021. október 31.
- c) 2021. november 15.
- d) 2021. november 30.

A felkészülés során kiemelt figyelmet fordítanak az alábbi feltételek biztosítására:

- a) az elhárításhoz szükséges kézi szerszámok rendelkezésre állása, hiány esetén pótlása, kijelölt tárolókban történő elhelyezése,
- b) a védekezéshez szükséges eszközök (hófogó rácsok) állapotának felülvizsgálata és szükség szerinti javítása, cseréje. A veszélyeztetett területekre történő elhelyezésük az utasítás szerint történik,
- c) a villamos és gáz üzemű váltófűtő berendezések felülvizsgálata megtörtént, a működésük biztosításához szükséges intézkedések megtörténtek, karbantartási szerződések rendelkezésre állnak,
- d) a munkavégzéshez biztosítandó készenléti helyiségek, melegedők, védő eszközök, védő ital stb. rendelkezésre állása.

A vasúti forgalom folyamatos lebonyolítása érdekében, a szükséges munkák irányítására és végzésére kijelölt munkavállalók a készenléti beosztások szerint rendelkezésre állnak. Az Országos Meteorológiai Szolgálat időjárás előrejelzése alapján az érintett térségekben és időszakokban házi vagy munkahelyi készenlét kerül elrendelésre – mérlegelve a várható időjárási körülményeket oly módon, hogy a szükséges beavatkozások a zavartatások elkerüléséhez szükséges időben végrehajthatók legyenek - az utasításban meghatározott készségi fokozatok szerint.

A téli időszakban a biztonságos és balesetmentes vonatközlekedés lebonyolítása érdekében végzendő feladatokat – mint kitérők, peronok, utas- és a gyalogos közlekedési útvonalak, vasúti átjárók, a MÁV Zrt. állagában lévő gyalogos felüljárók, aluljárók hó- és jégmentesítése – a Pályavasúti Területi Igazgatóságok saját munkavállalóik mellett külső vállalkozókkal vállalkozási szerződések alapján végzik.

A kitérők és gyalogos felüljárók hó és jégmentesítésében a MÁV Zrt. leányvállalata a MÁV FKG Kft. munkavállalói is szerződéses keretek között részt vesznek. A hálózati szintű szerződés aláírása 2021. október 31-ig megtörtént.

A Budapesti Pályavasúti Területi Igazgatóság a hiányzó létszámát – kiemelten a budapesti elővárosi vasúti forgalom zavartalan lebonyolíthatósága érdekében – és a Miskolci Pályavasúti Területi Igazgatóság az előző évben kialakult készenléti nehézségei miatt a hiányzó létszámát közbeszerzési eljárás lefolytatásával kiválasztott vállalkozók igénybevételevel tudja biztosítani. A külső szolgáltatás igénybeviteléhez szerződésekkel rendelkeznek.

Az utasok által használt területek, valamint a MÁV Zrt. ingatlanjaihoz tartozó területek, közlekedési utak, aluljárók, lépcsők, peronok, utas-csarnokok, várótermek, előterek tisztántartását, takarítását végző vállalkozók rendelkezésre állnak, a Megrendelő - Vállalkozó vezetői szintű egyeztetések megtörténtek.

Az állomási és nyíltvonali vonatközlekedés zavartalanságának biztosításához a vontató járművek és a vasúti pálya hó és jégmentesítésére felhasználható eszközök rendelkezésre állnak, az erőforrások felhasználásához hatályos szerződésekkel rendelkeznek.

A téliforgalomra való felkészülést az ellenőrzésre kötelezettek rendszeresen ellenőrzik, szükség esetén, rövid úton intézkednek.

A MÁV Zrt. Biztonsági Főigazgatóság a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósággal (továbbiakban: BM OKF) együttműködve felkészült a rendkívüli időjárási helyzetek esetén megalakuló központi Operatív Törzs tagjaként a közvetlen és folyamatos helyzetelemzéssel a vasúti forgalom lebonyolításában várható zavart okozó akadályok elhárítására. A MÁV-csoport kapcsolattartójaként a rendkívüli helyzetek bekövetkezése esetén tartandó felkészítő megbeszéléseken képviseli a MÁV Zrt. érdekeit.

- a) a Biztonsági Főigazgatóság és a BM OKF vezetői minden évben folyamatosan értékelik az elmúlt időszak eseményeit, elemzik az együttműködés tapasztalatait.
- b) a MÁV Zrt. és a BM OKF között megkötött Együttműködési Megállapodásban foglalt elveknek megfelelően és szakmai tartalommal meghatározott éves országos gyakorlat 2021. április 21-én Jászkisér MÁV FKG Kft. telephelyén a MÁV-csoport illetékes egységeivel közösen sikeresen végrehajtásra került.
- c) az országos katasztrófavédelmi gyakorlat keretében a katasztrófavédelem és a MÁV-csoport tesztelte a műszaki mentés és segélynyújtás erőinek, eszközeinek az állapotát, akcióképességét, együttműködve más szervekkel, szolgálatokkal.

A gyakorlat jól támogatta a vasúti közlekedés, személyszállítás terén bekövetkezett baleset felszámolása során beavatkozók speciálisabb felkészültségét és a felszámolásban résztvevők együttműködését, a kritikus üzleti folyamatok sérülés vagy leállás utáni visszaállítására vonatkozó feladatok áttekintését, az üzletmenet-folytonosság biztosítását, a katasztrófa-elhárítási feladatokra való felkészülést.

Az üzletmenet-folytonosság biztosítása a fenti helyzetben annak garantálását jelenti, hogy hogyan lehet a vasúti közlekedést fenntartani annak megzavarás alatt és után legalább a legfontosabb (kritikus) folyamatok nagyon gyors működőképességének biztosításával, kipróbált, jól definiálható eljárások végrehajtásával, a rendelkezésre álló erőforrások bevetésével.

A MÁV Zrt. felkészült a minden 1 órát meghaladó üzemzavar jelentésére a katasztrófavédelem felé, azonnali információt tud szolgáltatni arról is, hogy gyorsan helyrehozható problémáról van-e szó, vagy elhúzódó esettel állnak szemben.

1.4. MÁV-START Zrt.

A Területi Személyszállítási és Vontatási Igazgatóságok (továbbiakban: TSZVI) és a Járműbiztosítási Igazgatóság (továbbiakban: JBI) részéről az alábbi intézkedések történtek a téli forgalomra való felkészülés kapcsán:

A MÁV Zrt. által kiadott D.4. sz. Utasítással, valamint a Területi Téliforgalmi Rendelettel összhangban a TSZVI-k felkészültek, valamint folyamatban van a felkészülés a télre. A Területi Téli Forgalmi Rendelkezések előkészítő munkáinak kezdetétől, annak véglegesítéséig folyamatosan részt vettek, vesznek a TSZVI-k.

Az aktualizált rendelkezések kiadásra kerülnek, ezt követően parancskönyvileg hozzák az érintett munkavállalók tudomására. A Területi Téli Forgalmi Rendelkezések elérhetőségét valamennyi érintett munkavállaló feljelentkezési helyén biztosítják.

- a) kiadásra került/kerül a területekre vonatkozó:
 1. Területi Téliforgalmi Rendelet,
 2. A hozzá tartozó létszámterv.

A vonatkozó rendelkezések szakmai oktatás keretében történő oktatása folyamatos.
- b) hómentesítéshez szükséges: lapát, seprű biztosítva, homok az Ingatlangazdálkodási Szervezet útján biztosítva,
- c) a vontatójárművek, motorkocsik homokoló berendezéseinek ellenőrzése folyamatos és kiemelt figyelmet fordítanak rá. A vontatási homok mennyisége jelenleg megfelelő,
- d) a dízel vontatójárművek, motorkocsik hűtővíz ellenőrzése folyamatos, fagyállóval való ellátottságuk megfelelő,
- e) a motorkocsik utastér fűtését a JBI folyamatosan vizsgálja, ellenőrzi, szükség szerint javítja,
- f) a hideg környezetben történő munkavégzésben résztvevő munkavállalók részére a melegedőhelyiségek, védőöltözet, védőital, stb. biztosítása érdekében az intézkedések megtörténtek,
- g) a bevezetésre kerülő készenléti fokozatnak megfelelően kerül vezénylésre mozdonyszemélyzet. Szükség szerint operatíván az akadályoztatás miatt nem közlekedő vonatok gépei, személyzetei felhasználhatók lesznek,
- h) a járművek felkészítése a szeptemberi és októberi tervszerű vizsgálatokon elvégzésre került,
- i) a mozdonyszínek, üzemanyag-, kenőolaj és homokfeladó, továbbá hűtővíz előkészítő és tároló berendezések, a laktanyák és egyéb vontatási épületek, ajtók, és az ablakok rendbe hozatala, a helyiségek fűtésére szolgáló központi fűtő berendezések javítása folyamatos,
- j) folyamatos a megrendelése azon anyagoknak, amelyek zord időjárási viszonyok miatt szükségesek (gázolaj, petróleum, parafin-fáklyák, denaturált szesz, etilglükol, palackos PB gáz),

- k) felkészítés alatt a közúti segélymenet gépjárművei, felülvizsgálat alatt a járművek futóműve, gumiabroncsa, fűtőberendezése. A segélyszerelvény mellék kocsik fűtőberendezéseinek próbája folyamatos,
- l) a vontatójárművek vonatfűtő berendezéseit a karbantartó egység felülvizsgálta, a próbák folyamatosak,
- m) a személykocsik villamos vagy egyedi fűtőberendezéseinek felülvizsgálata, javítása, próbája folyamatos,
- n) a hóeltakarító gépek havazás, hófúvás esetén a megfelelő sorozatú mozdonyokkal együtt a pályavasúti szakszolgálat megrendelésére készenlétebe állnak,
- o) az 438, 478, 628 sor. mozdonyok hókéinek karbantartását a JBI-k folyamatosan végzik. A hókéek vontatójárművekre történő felszerelhetőségének próbája szintén folyamatos,
- p) kulcsos vállalati gépkocsik téli gumicseréje meg fog történni. A gépkocsik jégoldóval, jégkaparóval felszerelve.

Folyamatosan figyelemmel kísérik az Országos Meteorológiai Szolgálat időjárási előjelzéseit és a MÁV-START Zrt. Biztonsági Igazgatósága a MÁV Zrt. Biztonsági Főigazgatósággal egyeztetetten, a területi biztonsági szakértők bevonásával megteszik a szükséges intézkedéseket.

1.5. GYSEV Zrt.

A GYSEV Zrt. 2021/2022 évi téli időszakban a GYSEV D.4. sz. téliforgalmi utasítás szerint jár el, mely utasítás tartalmazza az erős fagy, jegesedés és sűrű havazás, hófúvásból származó zavarok megelőzésének vagy a bekövetkezett akadályok legrövidebb idő alatt történő megszüntetésének szabályait.

A Pálya Vasúti Üzletág (továbbiakban: PVÜ) területén a téli forgalomra felkészülés jegyében az alábbi intézkedések történtek.

PVÜ Koordinációs Részleg részéről, a tavalyi évi tapasztalatok alapján a vonatkozó GYSEV D.4. sz. téliforgalmi utasítás egységes szerkezetben javításra és aktualizálásra került. Az utasításnak megfelelően 2021. október 11-i dátummal megalakult a Helyi Téliforgalmi Bizottság (HTB). A GYSEV területén három helyen (Sopron, Szombathely, Csorna) alakul meg, a területi eltérések és időjárási viszonyok, valamint az erőforrások megfelelő kezelése érdekében.

A HTB feladata:

- a) a forgalmi szolgálattevők, forgalomirányítók által a forgalmi vonalirányítónak javasolt, és az INFRA vezető által bevezetett I. fokú készenlétség alatt a hatáskörébe tartozó területen a téli forgalmi feladatok ellátása,
- b) helyi adottságoknak megfelelően a forgalom zavartalan fenntartásához a munkák koordinálása,
- c) információk adása a forgalmi vonalirányító és a PVÜ vezető felé,
- d) javaslattétel a II. fokú, illetve III. fokú készenlétek bevezetésére.

A Forgalom Üzletág területén a téli forgalomra felkészülés jegyében az alábbi intézkedések történtek:

- a) a GYSEV D.4. sz. téliforgalmi utasítás előírása alapján 2021. szeptember 21-24 közötti időszakban megtartásra kerültek a téliforgalmi üzemszemlék,
- b) az üzemszemle megállapításairól felelősök és elhárítási időpontok meghatározásával jegyzőkönyvek készültek,
- c) a Sopron, Csorna, Szombathely központokkal megalakuló Helyi Téliforgalmi Bizottságokba a Forgalom Szervezet részéről a területileg illetékes állomásfőnökök delegálásra kerültek,
- d) 2021. december 11-ig a 16342/2020. számon kiadott Helyi Téliforgalmi Végrehajtási Utasítás előírásai érvényesek a munkavállalókra,
- e) folyamatban van a Helyi Téliforgalmi Végrehajtási Utasítás 2021. december 12-től hatályos változatának készítése,
- f) 2021. december 11-ig a II. és III. fokozatban bevezetendő, a meghatározott vonatkeresztezési helyek alapján elkészített „R közlekedési rend” és a hozzá tartozó mozdony, szerelvény és személyzetforduló rendelkezésre áll,
- g) a 2021. december 12-től érvényes „R” közlekedési rend bevezetésekor alkalmazandó menetrendek kiutalása folyamatban van,
- h) az időszakos oktatások keretében kiemelten foglalkoztunk a téli időjárás viszonyok közti munkavégzés során előálló fokozott baleseti veszélyforrások ismertetésével, baleset megelőzési előírásokkal,
- i) a hó, a jég eltakarításához, csúszásmentesítéshez szükséges eszközök és anyagok kiszállításra kerültek a szolgálati helyekre,
- j) a melegítő ital elkészítéséhez szükséges alapanyagok kiszállításra kerültek a szolgálati helyekre,
- k) a kijelölt melegedőhelyek ellenőrzése megtörtént, azok alkalmasak a hó és jég eltakarításban, csúszásmentesítésben résztvevő munkatársak ott tartózkodására.

Az Infrastruktúra Üzletág területén a téli forgalomra felkészülés jegyében az alábbi intézkedések történtek:

- a) állomási és vonali bejárások folyamatosan történnek,
- b) kiterők téliesítése folyamatosan történik,
- c) szóróanyagok kiszállítását folyamatosan végzik,
- d) váltófűtések ellenőrzése megtörtént,
- e) szükséges eszközök beszerzése, pótlása folyamatban van,
- f) munkaruházat biztosítása megtörtént,
- g) gépjárművek téli felkészítése megtörtént,
- h) felsővezeték védőföldelések ellenőrzése megtörtént,
- i) előfűtő berendezések ellenőrzése megtörtént,
- j) a Helyi Téliforgalmi Bizottság alakuló ülését a GYSEV D.4. sz. téliforgalmi utasítás szerint összehívták.

Az Ingatlangazdálkodási Üzletág területén a téli forgalomra felkészülés jegyében az alábbi intézkedések történtek:

- a) területi téli forgalmi bejárások megtörténtek, melyeken az ingatlangazdálkodási szakterület minden esetben képviseltette magát (Rajkán 2021.09.21-én, Csornán 2021.09.21-én, Szombathelyen 2021.09.22-én, Sopronban 2021.09.23-án, Szentgotthárdon 2021.09.24-én voltak a bejárások),
- b) az érintett állomásokon a csatolt állomások és megállóhelyek feladatai is áttekintésre kerültek (a megvalósítási határidők döntően 2021.11.30-i időpontban kerültek meghatározásra),
- c) 2021/2022-es téli időszakra a beszerzési területtől a téli csúszásmentesítéshez Sopron telephelyre 5400 kg só és 15400 kg csúszásmentesítő anyag, Szombathely telephelyre 600 kg só, és 2600 kg csúszásmentesítő anyag kerül megigénylésre,
- d) 2019.04.21-től a 303/2019. számú, „Gépi és kézi hóeltakarítás és csúszásmentesítés a GYSEV Zrt. kezelésében lévő utakat és járdákat illetően a Sopron területen” tárgyú vállalkozási szerződés alapján történik a kis és nagygépes hóeltakarítás Sopronban. A szolgáltatást a B+N Zrt. végzi.

A Gépészeti Üzletág területén a téli forgalomra felkészülés jegyében az alábbi intézkedések történtek:

- a) mozdonyok téli felkészítése, a motorkocsik és személykocsik fűtőberendezéseinek felülvizsgálata folyamatos,
- b) a mozdony és a kocsiműhelyben a téli ügyleti készenléti lista elkészítésre került,
- c) a hóügylet elrendelése esetén a kiképzett motorműhely ügyletesei a kijelölt Ganz M44 sorozatú 448-312 számú dízel mozdonyra felszerelésre kerül a hókotró, elrendelés esetén a hókotró a hótörömenetek végrehajtására, a mozdony Sopronban áll készenlétben,
- d) a hó, jég eltakarításához, csúszásmentesítéshez szükséges eszközök és anyagok megléte ellenőrzésre, a hiányosságok pótlásra kerültek.

A Személyszállítási Üzletág részéről, az alábbi intézkedések, végrehajtandó feladatok kerültek meghatározásra, a téli forgalom lebonyolításával összefüggésben.

Személyzet, Szabályozások:

- a) a 2021/2022. menetrendi időszakra vonatkozóan a GYSEV D.4. sz. téliforgalmi utasítás aktualizálása folyamatban van (jelentős, elvi változás nem várható, csak pontosítások), mely legkésőbb a 2021/2022. menetrendi időszak kezdetéig kihirdetésre kerül,
- b) 2021. negyedéves vonatkísérői szakmai oktatások központi témái voltak a téli forgalommal összefüggő teendők, és az előző téli időszak tapasztalatai. (Kiemelten a rendkívüli helyzetek kezelése, illetve az esetlegesen nyílt vonalon vonatokon maradt utasokkal kapcsolatos teendők),
- c) zord időjárás esetén a hó eltakarításra igénybe vehető dolgozói kör meghatározásra került (állandó jelleggel saját kocsitakarító személyzet – 2 fő Sopron állomásra, illetve adott fokozat esetén igénybe vehető további személyzet),
- d) téliforgalommal kapcsolatos munkavégzés alkalmával az egyéni védőfelszerelés juttatási rendje szabályozva van,
- e) az igénybe vehető pihenő-melegedő helyiségek kijelölése megtörtént,
- f) a fűtési rendszerek beüzemelése megtörtént,

- g) az érintett munkakörökben a védőital ellátás biztosított, megrendelés megtörtént, a szolgálati helyeken a folyamatos rendelkezésre állás biztosított,
- h) 2021. évi ruhaellátás kiosztása valamennyi munkakörük tekintetében megtörtént, téli ruházat egyen és formaruhás személyzetük részére is biztosított.

Járműpark:

- a) 2021. évi negyedéves oktatásokon a kocsik műszaki állapotával kapcsolatos hiányosságok bejelentésére vonatkozó szabályozás többször oktatásra került. A gördülő állomány elfagyás védelmére (különös tekintettel 21-90/31-90 sorozat) az utazószemélyzet IV. negyedéves oktatásán kiemelt figyelmet fordítanak,
- b) a szerelvények megfelelő előfűtésének biztosítása érdekében az állomási technológiával és az előfűtési terv megfelelő kialakítása a korábbi évek gyakorlata szerint a menetrendváltás kezdetéig megtörténik,
- c) a forgalmi szakterület – előzetes egyeztetéseiknek megfelelően – a téli forgalom idején kiemelt figyelmet fordít a járművek folyamatos hőn tartására.

Egyéb területek:

- a) a vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően a jelenlegi menetrendi időszakra rendelkezésre áll a zord időjárás esetén bevezethető menetrend, illetve az ehhez tartozó szerelvényforduló. Meghirdetése az adott fokozat elrendelése esetén a rendelkezésre álló felületeken, szóróanyagokban, illetve a médiában fog megtörténni,
- b) a 2021/2022. évi menetrendi időszakra vonatkozó menetrend még nem került hivatalosan jóváhagyásra, jelenleg zajlik az alapmenetrend mellett a rendkívüli helyzetre vonatkozó menetrend és az ezekhez kapcsolódó technológiák készítése,
- c) a hatóságok és a média felé a vonatforgalmat érintő tájékoztatási rend meghatározásra került,
- d) a megnövekedő információs igények kielégítésére a többlet létszám biztosítása az adott napi helyzet függvényében operatív intézkedések alapján biztosítható (pl. pénztárból átcsoportosítás, vagy reszortos munkavállalók bevonása).

A Biztonsági Üzletág területén a téli forgalomra felkészülés jegyében az alábbi intézkedések történtek:

- a) tavalyi évben részt vettek a BM OKF téli felkészítésén 2020. október 26-án,
- b) folyamatosan részt vesznek a Helyi Védelmi Bizottságok téli felkészítésén és egyeztetésén (Sopron, Szombathely, Győr, Csorna, Kapuvár, Kőszeg, Szentgotthárd, Körmend, Zalaegerszeg),
- c) a Katasztrófavédelmi Igazgatóságok közlése alapján, közúti forgalom korlátozása esetén a GYSEV Zrt. a Soproni Logisztikai Központban és Lövé állomás területén biztosítja a tehergépjárművek parkolását, szociális blokk és melegedők használatát a sofőrök részére,
- d) a GYSEV Zrt. a Helyi Védelmi Bizottságok felkérésére állomás épületeket megnyitja, biztosítja melegedés céljából,
- e) helyi önkormányzatokkal szerződéseket kötnek a járdák és a peronok hó eltakarítására és csúszásmentesítésére.

A GYSEV Zrt. együttműködési megállapodással rendelkezik:

- a) BM OKF-fel,
- b) Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal,
- c) Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal,
- d) Zala Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal,
- e) Közlekedési vállalatokkal:
 - 1. MÁV Zrt.,
 - 2. Északnyugat-magyarországi Közlekedési Központ Zrt.
- f) Idegen vasúttársaságokkal
 - 1. ÖBB (Österreichische Bundesbahnen) Osztrák Szövetségi Vasutak,
 - 2. ŽSR (Železnice Slovenskej republiky a.s.) Szlovák állami vasút.
- g) Soproni Meteorológiai Állomással.

1.6. Volán Egyesülés

A téli üzemeltetés a társaságok minden dolgozójától fokozott figyelmet, szoros együttműködést és ésszerű gazdálkodást követel. A szolgáltatás fenntartását akadályozó és korlátozó téli időjárás esetén a szolgáltatás színvonalának szinten tartása a társasági erők és eszközök ésszerű felhasználását, szükségyszerű átcsoportosítását igényli, a takarékoság szem előtt tartásával.

A korábbi éveknek megfelelően a téli üzemre történő felkészülés kiterjed a társaságok tulajdonában és üzemeltetésében lévő járművekre (autóbuszok, trolibuszok, villamosok), ingatlanokra, valamint a személyi állomány rendkívüli időjárási helyzetre történő felkészítésére.

Az autóbuszok téli felkészítése 2021. szeptember elején kezdődött a nemzetközi forgalomban is szállítást végző járműveken. A nemzetközi forgalom ellátásában résztvevő autóbuszokra M+S, illetve 3PM minősítésű gumiabroncsok kerültek felszerelésre. Ezek az abroncsok a téli időszakban megfelelően beállított gumiabroncsnyomás mellett, kellőképpen biztosítják az autóbuszok optimális teljesítményét a vizes és havas útfelületeken. Az üzemeltetési feladataiktól függően ellátásra kerültek az autóbuszok hólánccal, a külső indítási segítség igénybevételének a lehetőségét biztosító indítókábelekkel, a léghálózat feltöltését biztosító tömlőkkel, utántöltés céljából téli ablakmosó folyadékkal. Az autóbuszok mellékhelységeinek téli körülmények közötti üzemeltetését biztosító fagymentesítő adalék (Toalett) beszerzése megtörtént.

Az autóbuszok többségén, a hajtott futóműveken négy évszakos üzemeltetést lehetővé tevő gumiabroncsok vannak felszerelve egész évben. Ellenőrzésre kerültek ezeken az abroncsokon a mintázatok csatornamélysége, legalább 5 mm-es profilmélységet biztosítanak a társaságok a gumiabroncs és az útfelület megfelelő tapadásának a biztosítása érdekében.

Futózott abroncsok esetén kiemelt figyelmet fordítanak a futófelület épségére, a megfelelő mintázatú, csatornamélységű, és megfelelő pozícióba (hajtott tengely) szerelt futózott abroncsok alkalmazásánál.

Az állóhelyi fűtőkészülékek ellenőrzéssel egybekötött indítása végrehajtásra került, ahol szükséges volt ott a javítások megtörténtek. Kicserélésre kerültek a páramentesítő motorok szennyezett

levegőszűrői, megtörtént az utastéri befűvómotorok és fűtőtestek működésének az ellenőrzése, szükség esetén a javítása vagy cseréje.

Megtörtént a hűtőfolyadékok fagyűrő képességének az ellenőrzése, ahol szükséges ott az előírás szerinti -25 °C-os beállítást elvégezték.

Megtörtént az autóbuszok ablaktörlőinek az ellenőrzése, a szükség szerinti ablaktörlő karok és lapátok cseréje, a szélvédőmosó tartályok téli-fagyálló ablakmosó folyadékkal történő feltöltése.

Ellenőrzésre került a fékbetétek, féktárcsák, a dobfékek állapota, működőképessége, méretbeli megfelelősége, a járművek lefékezettsége és az elektronikus biztonsági berendezések (pl.: ABS, ASR) kifogástalan működőképessége. Átvizsgálásra, ellenőrzésre kerültek a tartós lassító fékberendezések.

Folyamatos az autóbuszok léghálózatának a víztelenítése, valamint az autóbuszokba épített léghálózati elemek szivárgásmentes működésének a biztosítása. A sűrített levegőhálózat előkészítő elemeinek, a légszárító, a Haldex szelep működésére, légszárító patronok cseréjére kiemelt figyelmet fordítottak a műszaki szakemberek, a cseréket szükség szerint folyamatosan elvégzik.

Ellenőrzésre kerültek az autóbuszok világító- és fényjelző berendezései, a visszapillantó tükrök páramentesítésének a működése, a légszűrők, a hajtószíjak és az üzemanyagellátó rendszere. Kicserélésre kerültek a fűtőberendezések üzemanyagszűrői.

Megtisztításra, kezelésre kerültek az akkumulátorok kivezetési pólusai, megtörtént a csatlakozó saruk rögzítettségének ellenőrzése a megfelelő indítóáram biztosításának az érdekében. Az akkumulátor cellák elektrolit szintjeinek a beállítása megtörtént, majd ellenőrzésre került az akkumulátorok indítókapacitása.

Az oldalablakok, az utas ajtók, a tetőszellőzők tökéletes zárhatóságának és tömítettségének az ellenőrzését és beállítását elvégezték a társaságok.

Trolibusz és villamos járműveknél téli áramszedő csúszószenek használata, az utasok áramütés elleni védelmeinek ellenőrzése megtörtént.

A műszaki telepekre, illetve a nagyobb végállomásokra tartós hideg esetén – az autóbuszok hidegindításának biztosítása céljából – éjszakai szolgálat kerül vezénylésre. A fagyszolgálat megszervezése, létszámának megállapítása a helyi adottságok függvényében történik. Indítóakkumulátorok kerülnek telepítésre a távoli végállomásokra, hogy szükség esetén azonnal cserélni lehessen a lemerült, tönkrement akkumulátorokat.

A műhelykocsik felszerelésének része a befagyott légszelepek kiolvasztására szolgáló hőlégfúvó, tartalék akkumulátorok, szűrők, gyakori cserés alkatrészek.

Az időjárás előrejelzés alapján – melyet a társasági járműenergetikus szolgáltató – a műszaki igazgató/üzemeltetési főigazgató a tartós hideg megérkezése előtt (-15 °C) elrendeli a téli gázolaj beszerzését.

A 2021. évi téli üzemre történő felkészülés során az anyagellátás területén a beszerzések kiterjesztésre kerültek a rendkívüli időjáráshoz kapcsolódó anyagokra, a fagyálló hűtőfolyadékra, téli ablakmosó folyadékra, valamint extra, mélydermedésű üzemanyag beszerzésre, valamint az ingatlanok területére felhasználandó síkosság mentesítő anyagokra.

A munkavégzésük alatt a munkaidejük nagyobb részét külső időjárási körülmények között töltő munkavállalók téli üzemeltetési pótlékot kapnak.

A személyi állomány a rendkívüli időjárási helyzetre történő felkészítését, az információs csatornák elérhetőségét biztosítani hivatott, évente frissítésre kerülő szabályozás kiadásra került. A téli időszakra járó forma-, munka- és védőruhák biztosításra kerülnek a munkavállalók részére. A téli védőitalok (tea, citromlé, csipkeszörp) beszerzése még folyamatban van, azoknak a dolgozók részére való biztosítása folyamatos lesz.

A műhelyek, az irodák, az egyéb helyiségek fűtésrendszereinek felülvizsgálata jelenleg is zajlik, 2021. október végéig az ezen a területen szükséges javítások is végrehajtásra kerülnek.

A társaságok autóbusz állomásain, illetve a vasúti pályaüzemeltetési feladatot is ellátó társaságok által üzemeltetett megállóhelyeken a síkosság mentesítési, hóeltakarítási feladatok elvégzése részben saját erőforrásokkal, részben külső szolgáltató bevonásával történik.

Azon autóbusz állomásokra és telephelyekre vonatkozóan, ahol eddig nem állt rendelkezésre szerződés a hó- és síkosságmentesítési szolgáltatás elvégzésére, a szolgáltatás beszerzési eljárások lefolytatásra kerültek, mely alapján a szerződések aláírása megtörtént.

Azon telephelyeken, ahol saját munkavállalókkal történik a téli hóeltakarítás a szükséges szóróanyagok és a hóeltakarítás végzéséhez szükséges eszközök beszerzése megtörtént.

A villamospálya téli takarítására használatos univerzális pályakarbantartó gépjárművek műszaki felkészítése megkezdődött (nyomvályú tisztító berendezés működésének ellenőrzése, a hóeke állapotának, illetve annak adapterének a vizsgálata).

A trolibusz és villamos felsővezeték hálózatok szükség szerinti fagymentesítéséhez a törető járatok biztosításra fognak kerülni.

A Covid-19 vírus okozta fertőzésveszélyre figyelemmel a társaságok a munkavállalók részére raktáron tárolnak szájmaszkokat, mindenki részére kézfertőtlenítő folyadékot, szükség esetén a légkondicionáló és a fűtőberendezések fertőtlenítésére pedig fertőtlenítőszeret. Fel vannak készítve az egyéni testhőmérséklet mérésekre, illetve a közös helyiségek, a járművek fertőtlenítését és fertőtlenítő szerekkel történő takarítását jelenleg is végzik.

2. BM ORSZÁGOS KATASZTRÓFAVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG:

2.1. A katasztrófavédelmi szervek téli időszaki felkészülése

2.1.1. Szakmai értekezletek

A téli időjárás következményeinek felszámolása szerteágazó feladat, számos ágazatot, szervezetet érint, így az eredményes operatív együttműködés érdekében, az érintetteknek az önálló felkészülés mellett a közös felkészülésre is nagy hangsúlyt kell fektetniük.

Ennek megfelelően 2021. október 28-án a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF) és a Magyar Közút Nonprofit Zrt. közös szervezésében, a téli időjárás következményeire való felkészülés témájában szakmai értekezletet tartott közel 50 fő részére (minisztériumok, közlekedési ágazat, meteorológia szakterület, rendvédelmi szervek, Magyar Honvédség, energetikai szektor, fővárosi és megyei védelmi bizottságok titkárai, titkár-helyettesei).

A szakmai értekezlet célja volt:

- a) a téli időjárás következményeire való közös, céltudatos felkészülés,
- b) az adat- és információcserék hatékonyabbá tétele,
- c) az egymás erőinek, eszközeinek és képességeinek megismerése, összehangolása,
- d) az operatív együttműködés fokozása.

2.1.2. Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság

A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (a továbbiakban: KKB) a 2021. második féléves rendes ülésének keretében, beszámoló formájában áttekinti a téli felkészülés helyzetét.

2.1.3. Téli felkészülési gyakorlat

A katasztrófavédelmi helyzetek, veszélyhelyzetek eredményes kezeléséhez, az ahhoz szükséges erők és eszközök hatékonyabb többszörözésének biztosítása érdekében elengedhetetlen a védelmi feladatrendszer irányítói és operatív beavatkozási elemeinek rendszeres gyakoroltatása. Ennek érdekében 2021. november 23-án törzsvezetési gyakorlatot hajtottunk végre.

A járványügyi helyzetre való tekintettel, a gyakorlat keretében, a KKB Nemzeti Veszélyhelyzetkezelési Központ részlegesen került aktivizálásra, feladatát az ágazati és a szervezeti szakértőkkel (Magyar Közút Nonprofit Zrt., Országos Meteorológiai Szolgálat, Országos Rendőr-főkapitányság, honvédelmi ágazat) kibővített BM OKF Operatív Törzs látta el. Továbbá a gyakorlaton a megyei és helyi védelmi bizottságok, valamint a katasztrófavédelmi igazgatóságok és a helyi katasztrófavédelmi operatív törzsek munkaszervei, szűkített formában, Bács-Kiskun és Vas megye tekintetében vettek részt.

A beállított szcenárió alapján 2021. november 22-én délnyugat felől egy nagy kiterjedésű mediterrán ciklon felhő- és csapadékrendszere éri el hazánkat. A kora esti órákban először a Dunántúlon kezdődik a havazás, majd a csapadéköna az éjszaka során kelet, délkelet felé terjed tovább. Ehhez megerősödő, majd éjfél után már viharossá fokozódó északi szél társul. A Dunától keletre kezdetben eső, majd ónos eső esik, amelyet a későbbiekben havazás vált fel.

Ezen törzsvezetési gyakorlatok hozzájárulnak az esetleges káresemények hatékonyabb kezeléséhez, az operatív törzsek közötti gyorsabb információáramláshoz, a reagálási képesség továbbfejlesztéséhez, valamint a helyi szintű erő- és eszközátcsoportosítások fokozásához.

2.1.4. A BM OKF területi szervei által végrehajtott feladatok

A katasztrófavédelmi igazgatóságok a hivatásos katasztrófavédelmi szervek rendkívüli téli időjárási viszonyok során jelentkező feladataik végrehajtásáról szóló 75/2013. számú főigazgatói intézkedés alapján a felkészülést végrehajtották. Ezen folyamat érintette a katasztrófavédelem személyi állományát, technikai eszközeit, valamint a védelmi igazgatás teljes szegmensét.

A megyei (fővárosi) védelmi bizottságok a téli időszakra történő felkészülés helyzetéről szóló előterjesztéseket megtárgyalták, illetve megtárgyalják. A helyi védelmi bizottságok ezen téma megtárgyalását betervezték.

2.2. Összegzés

A téli hőmérsékletek vonatkozásában megkezdődött melegedés nem azt jelenti, hogy a téli időszakban nem lesz hideg, hanem csupán azt, hogy a havi átlaghőmérsékletek várhatóan meg fogják haladni a sokévi átlag adatait, ugyanakkor extrém hideg periódusok és csapadék előfordulhat nehezítve a lakosság mindennapi életét.

3. ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG

A rászoruló személyeket a téli időjárási viszonyok következtében fenyegető veszélyhelyzetek megelőzésével és kezelésével összefüggő rendőri feladatok végrehajtására kiadott 24/2016. (X. 6.) ORFK utasításban (a továbbiakban: Utasítás) meghatározottak szerint a Rendőrség 2021. október 15. és 2022. március 31. közötti időszakban (a továbbiakban: téli időszak) hajtja végre a téli időjárással összefüggő kötelezettségeit.

Az Utasítás szerinti téli időszak beálltát megelőzően – mint a korábbi években is – 2021. szeptember hónapban felhívtam a rendőr-főkapitányságok (a továbbiakban: RFK) vezetőinek figyelmét, hogy az Utasítás rendelkezéseit maradéktalanul tartsák be. Ennek során meghatározásra került, hogy a rendőrkapitányságok és határrendészeti kirendeltségek vezetői – az általuk kijelölt személy útján – legkésőbb 2021. október 15-ig vegyék fel a kapcsolatot:

- a) a katasztrófavédelmi igazgatóság feladat- és hatáskör szerint érintett szerveivel,
- b) a hajléktalan személyek részére átmeneti elhelyezést vagy ellátást nyújtó intézményekkel,
- c) a helyi önkormányzatokkal,
- d) a civil szervezetekkel, így különösen a polgárőrséggel,
- e) az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek munkáltatóival,

annak felmérése érdekében, hogy a felsorolt szervek, szervezetek a téli időjárási viszonyok során milyen eszközökkel, erőikkel képesek részt venni az együttműködésből adódó feladatok zökkenőmentes végrehajtásában. Továbbá fel kell mérniük (2021. október 15-ig) – majd a téli időszakban folyamatosan aktualizálniuk –, hogy melyek azok a közterületek, amelyeket hajléktalan személyek rendszeresen vagy időszakosan visszatérően szálláshelyként használnak.

A rendőrkapitányságok vezetőinek az Utasítás 8. pontjában előírtaknak megfelelően meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy:

- a) a körzeti megbízottak és a bűnügyi szolgálati ág beosztottai az elhagyott, ritkán lakott külterületi részekben, tanyákon élő személyekkel legkésőbb 2021. október 15-ig vegyék fel a kapcsolatot, és adjanak tájékoztatást a legközelebbi rendőri szerv elérhetőségéről, illetve a karitatív szervezetek szolgáltatásairól és elérhetőségeiről,
- b) a téli időszakban a körzeti megbízottak a tanyákon vagy ritkán lakott külterületi részekben élő magányos, illetve idős személyeket – együttműködve az önkormányzatokkal, a civil szervezetekkel, így különösen a polgárőrséggel – visszatérően ellenőrizzék.

Az RFK-k az Utasítás 7. pontjában meghatározottakra figyelemmel az ORFK Kommunikációs Szolgálat munkatársaival együttműködve az írott és az elektronikus média felhasználásával a téli időjárás bekövetkezte előtt, de legkésőbb 2021. november 15-ig figyelmeztető felhívást tesznek közzé a téli időjárási viszonyok veszélyeiről és az abból fakadó kockázatok lehetséges megelőzési módjairól.

Az Utasításban meghatározott feladatok maradéktalan teljesítése érdekében az előző téli időszakban (a továbbiakban: tárgyév) 626 esetben mentővel, 152 esetben krízisautóval való elszállíttatásra történt intézkedés, illetve a további rendkívüli események megelőzése érdekében a közterületi szolgálatot ellátó állomány 63 alkalommal szállította a segítségre szoruló személyt szolgálati gépjárművel biztonságos környezetbe. Hajléktalanokat ellátó szállók, különböző karitatív szolgálatok elérhetőségével kapcsolatos felvilágosításra 5179 esetben került sor.

A Rendőrség tudomására jutott kihülésből eredő halálesetre magánterületen (különösen fűtetlen lakásban, házban, lakóépítményben, ezekhez tartozó területen) 57 esetben került sor. Az elhunytak többségében férfiak voltak (33 fő). Közterületen, erdős területen, közút mellett 45 esetben történt elhalálozás, közülük 29 személy volt hajléktalan. Az áldozatok jellemzően 58 év feletti korosztályba tartozó, rossz egészségi állapotú vagy esetlegesen italozó életmódot folytató személyek voltak.

A vizsgált időszakban 14.183 fő rendőr 83.682 órában 66.125 km gépjármű futás teljesítménnyel vett részt a feladat végrehajtásában.

A statisztikai szám adatok azt mutatják, hogy a tárgyévben (102 eset) megállapított kihüléses halálesetek száma az azt megelőző év azonos időszakához (83 eset) viszonyítva 22,9 %-kal emelkedett. Ezen emelkedéshez hozzájárult az előző évhez viszonyított hidegebb téli időjárás is.

A 2019/2020-as tél 1901 óta a harmadik legmelegebb tél volt Magyarországon, a legalacsonyabb hőmérséklet mindössze -14 fok volt, február végén pedig +21 fokot is mértek. Addig a 2020/2021-es tél legenyhébb telek rangsorában már csak a nyolcadik helyre került, mely mutatja, hogy ez előző télhez képest hidegebb volt, a minimumhőmérséklet 44 téli napon 0 fok alá is csökkent. 2021. január közepén több fokkal hidegebb volt az átlagosnál, napközben is sokfelé fagypontra maradt a hőmérséklet és éjszaka a fagyzos helyeken -15 fok alatti minimumok is előfordultak.

Ellenben fontosnak látom kiemelni, hogy a tendencia a 2012. évi adatokhoz hasonlítva továbbra is csökkenő pályán mozog.

A Rendőrség szolgálatot teljesítő állománya törvényi kötelezettségéből fakadóan mindent megtett és megtesz, hogy a veszélyeztetett helyzetben lévő személyeknek segítséget nyújtson akár közterületen, akár magánterületen. Ezt a médiában megjelent hírek igazolják is, miszerint a rendőri szolgálatellátásnak köszönhetően mentettek meg kihüléstől nemcsak hajléktalan, hanem otthonukban élő, egészségi állapotukból vagy korukból fakadóan magatehetetlen, egyedülálló személyeket is.

Továbbá a Rendőrség a közlekedésbiztonság fenntartása és növelése érdekében jelentkező feladatainak végrehajtásakor az aktuális időjárási viszonyokat és azok közlekedésbiztonsági sajátosságait figyelembe veszi. A prioritások meghatározása az év egyes időszakaiban eltérő, ennek megfelelően a téli időszak kiemelt feladatai kapcsolódnak:

- a) a megváltozott útviszonyokhoz és azok veszélyforrásaira való figyelemfelhíváshoz, a célirányos preventív tevékenységhez, valamint
- b) a rendkívüli események kezeléséhez, a kapcsolódó helyszíni tevékenységek hatékony ellátásához.

A téli időszakra vonatkozó rendkívüli helyzetek kezelésére az országos rendőrfőkapitány által 29000/33571-5/2013. ált. számon jóváhagyott szakmai protokoll alapján a Rendőrség az alábbi feladatokat hajtja végre:

- az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottság 2021. október 25. és december 12. között meghirdette a „Látni és látszani 2021” elnevezésű kampányt, melynek keretében a gépjárművezetők térítésmentesen ellenőriztethetik látásukat és átvizsgáltathatják gépkocsijukat (a kampányba az ország különböző részein bevont szakszervezetekben és optikusoknál);

- a forgalomban részt vevő és az álló járművek kivilágítására vonatkozó rendelkezések megtartását kiemelten kezeli, a kerékpárosok és a gyalogosok közlekedésbiztonságára is fokozott figyelmet fordít;
- aktualizálja a gyorsforgalmi úthálózat tekintetében rendelkezésre álló terelési terveket;
- az országos közúti gerinchálózat kezelőivel felveszi a kapcsolatot, a közútkezelő által alkalmazott mentesítési terv, valamint az erőforrások kölcsönös megismerése, továbbá a kapcsolattartók elérhetőségének egyeztetése érdekében;
- aktualizálja a központi és a területi veszélyelhárítási feladatterveket;
- aktualizálja a kiértesítési tervek névjegyzékeit;
- felméri a hátrahagyott járművek mentésére rendelkezésre álló kapacitásokat;
- az autópálya kezelő üzemmnökség által szervezett téli gépszemlén az érintett autópálya alosztályok vezetői és/vagy a területi rendőri szervek közlekedésrendészeti osztályvezetői részt vesznek;
- felméri a gyorsforgalmi úthálózat, illetve az országos közúti gerinchálózat esetében – különös tekintettel a hóátfúvással, lefagyással veszélyeztetett útszakaszokra - szóba jöhető esetleges kerülőutakat, forgalomterelési lehetőségeket és a rendelkezésre álló parkolóhelyeket;
- a téli felkészülést szolgáló őszi gépjármű szemle keretében ellenőrzi a szolgálati gépjárművek alkalmasságát, különös tekintettel a téli gumiabroncsok meglétére, állapotára, az ablaktörlők és a megkülönböztető jelzések működőképességére;
- az érintett szolgálati gépjárműveket téli kiegészítőkkal (hólánc, hólapát, jégoldó, téli ablakmosó folyadék, takarók) látja el.

4. ORSZÁGOS VÍZÜGYI FŐIGAZGATÓSÁG

4.1. Védelmi felkészülés a vízügyi ágazatban

4.1.1. Általánosságban

A vízkárok elleni védelem és védekezés a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény hatálya alá tartozó tevékenység. A törvény állami feladatként határozza meg: a vizek kártételei elleni védelem érdekében a vízkár-elhárítási tevékenység szabályozását; a vízkár-elhárítási tevékenység szervezését, irányítását, ellenőrzését.

A törvény 16. § rendelkezése szerint a vizek kártételei elleni védelem érdekében szükséges feladatok ellátása - a védőművek építése, fejlesztése, fenntartása, üzemeltetése, valamint a védekezés - az állam, a helyi önkormányzatok, illetve a károk megelőzésében vagy elhárításában érdekelt kötelezettsége.

A Kormány által rendeletben kijelölt vízügyi igazgatási szervek feladata a folyók vízkár-elhárítási célú szabályozása, a kettőnél több települést szolgáló vízkár-elhárítási létesítmények - az árvízvédelmi fővédvonalak, vízkár-elhárítási célú tározók, belvízvédelmi főművek (a továbbiakban: védőművek) - építése, ezek, valamint az állam kizárólagos tulajdonában lévő védőművek fenntartása és fejlesztése, azokon a védekezés ellátása, továbbá a mezőgazdasági vízszolgáltatás és vízkárelhárítás feladatainak ellátása.

A törvény rendelkezése szerint a vízügyi igazgatási szervek vízkárelhárítással összefüggő feladatai:

- a) a vízkárelhárítás műszaki, igazgatási teendőinek irányítása, illetőleg ellátása,
- b) a védőművek építése, fejlesztése, illetve az építés, fejlesztés összehangolása,
- c) a védekezés területi tervezése, szervezése, szakmai irányítása,
- d) a helyi önkormányzatok vízkár-elhárítási tevékenységének szakmai irányítása,
- e) a helyi önkormányzatok számára a vizek kártételei elleni védelemmel összefüggő vízkárelhárítási tervek és fejlesztési tervek elkészítéséhez és felülvizsgálatához adatok szolgáltatása, valamint a folyók menti nyílt ártéri települések esetében a vízkárelhárítási tervek elkészítése és a meglévő tervek felülvizsgálata,
- f) a vízitársulatok vízkár-elhárítási tevékenységének szakmai irányítása,
- g) a vizek kártételei elleni védelemmel kapcsolatos tájékoztatás.

A vizek kártételei elleni védekezés szabályait a 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet írja elő.

A rendelet 8. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a védekezésre való felkészülés során a védekezésre kötelezettek feladatai:

- a) a védőművek, azok műtárgyai és tartozékai, valamint a védekezési berendezések, gépek, eszközök és felszerelések karbantartása,
- b) berendezések, gépek, eszközök és felszerelések karbantartása,
- c) a védekezési tervek és nyilvántartások elkészítése, kiegészítése,
- d) a saját védelmi szervezetek megszervezése és felkészítése,
- e) védekezési gyakorlatok tartása,

az előzőekben felsoroltak rendszeres, évenkénti felülvizsgálata.

A rendszeres felülvizsgálat célja:

- a) biztonságra irányuló műszaki megállapítások, intézkedési tervekben meghatározott sürgős feladatok elvégzésének ellenőrzése,
- b) szervezeti és személyi feltételek ellenőrzése,
- c) védelmi kapcsolatrendszerek aktualizálása,
- d) védelmi tervek ellenőrzése.

A felülvizsgálatok az Országos Vízügyi Főigazgatóság által elfogadott ütemterv szerint történnek a vízügyi igazgatóságokon.

A rendszeres felülvizsgálat kiterjed az árvíz-, valamint belvízvédelmi, folyószabályozási művekre, a térségi vízszétosztó (nagy) létesítményekre, a dombvidéki vízfolyásokra, valamint a vízkárelhárítással közvetlen összefüggésben lévő vízrajzi létesítményekre, a védekezési anyagokra, gépekre, eszközökre, a védelmi osztagokra, a hírközlésre, továbbá a személyi állomány és a szervezet felkészültségére is kiterjed.

Ugyancsak részét képezi a rendszeres felülvizsgálatoknak a vízügyi jégtörő hajópark bevetésre alkalmas állapotának ellenőrzése is.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság a rendelkezésre álló jégtörő hajók csoportbeosztását minden év november 20-ig jelenti a BM közfoglalkoztatási és vízügyi helyettes államtitkárának.

A vízügyi igazgatási szervek jégtörő hajóparkjának üzemeltetéséről szóló 24/2012. (V. 31.) BM utasítás szerint az igazgatóságok a Dunán, a Balatonon, Tiszán és a Tisza mellékfolyóin jégtörő, segédjégtörő hajókat tart fenn, melyek szükség esetén a hazai és szomszédos országok közös érdekű folyószakaszain végeznek jeges árvíz elleni védekezési munkákat, valamint műszaki a követelményeket és védekezési eljárásrendet.

2016/2017. téli időszakában a sokéves átlaghoz képest hőmérséklet alacsonyabb volt. A Duna teljes magyarországi, valamint a közös érdekelttségű Szerb - Horvát szakaszán jelentős mennyiségű jég képződött. A februári hónapban lehullott jelentős csapadékmennyiség jégzajlást váltott ki. A jeges árhullám biztonságos levezetése érdekében a dunai jégtörő flotta jégtörési feladatot látott el.

A jégvédekezés időszakában, a hajókban meghibásodások keletkeztek. A BM utasítás alapján az igazgatóságok hajóinak a védekezés megkezdése előtti állapotban kell visszaállni a tartózkodási állomáshelyükre. Gyakorlati megfontolások figyelembevételével a javítási és felújítási munkák egyidejű elvégzésére a vízügyi igazgatási szervek jégtörő hajóparkjának felújításáról szóló 1228/2017. (IV. 26.) Korm. határozat és a vízügyi igazgatási szervek vízkárelhárítással összefüggő tevékenységének finanszírozásáról szóló 1547/2017. (VIII. 18.) Korm. határozat biztosított keretösszeget.

A kormányhatározatokba foglaltak szerinti mind a dunai, mind pedig a tiszai flottán a javítások, felújítások 983.717.417 Ft értékben maradéktalanul befejeződtek.

A 2016/2017. évi eseményeket követően jelentős jégvédekezési beavatkozások nem történtek. Az azóta bekövetkezett meghibásodások első sorban a jégtörőhajók magas átlagéletkorára vezethetők vissza, javításuk minden esetben megtörtént.

A dunai, nagy jégtörőhajók kb. két hét készenlétre elegendő, üzemanyaggal kerülnek ellátásra. A hajók üzemanyaggal való feltöltését lehetőleg honos kikötőjükben célszerű elvégezni. A tél kezdetén a hajók 30%-os feltöltöttségi állapotban kezdik meg ügyeleti tevékenységüket.

Ez lehetővé teszi a védekezési állomáshelyekre való közlekedést (az állomáshelynek kijelölt kikötők sok esetben sekélyek és tele tankkal a hajók nem képesek kihajózni), ugyanakkor biztonságos mennyiség a célállomás megközelítéséhez, valamint az üzemanyag feltöltés megszervezéséhez.

A védekezésbe besorolt jégtörő hajók védekezésre alkalmas állapotban 30% üzemanyaggal feltöltve, felkészíteni a téli jégvédekezésre, érvényes hajózási engedélyekkel állnak rendelkezésre.

A BM utasítás szerint az aktuális meteorológiai és hidrológiai helyzet függvényében kerül elrendelésre az első fok, valamint a jégtörés elrendelése. Első fok elrendelése legkésőbb december 15-ig történik.

A vízügyi igazgatási szervek jégtörő hajóparkjának üzemeltetéséről szóló 24/2012. (V. 31.) BM utasítás szerinti felmérése az őszi bejárások keretein belül történik. Az előzetes állapotfelmérés alapján a jégtörő hajók védekezésben való részvételének, a védekezési feladatok megkezdésének nincs akadálya.

Az igazgatóságok a művek felülvizsgálatát követően kiértékelő értekezletet tartanak és a megállapításokat jegyzőkönyvben rögzítik. A felülvizsgálatok eredményeként készült jegyzőkönyvek összesítése minden év december 10-ig megtörténik.

A vízügyi igazgatási szervek vagyonkezelésében lévő vízkár-elhárítási művek helyzetéről és a védekezésre való felkészülésről az Országos Vízügyi Főigazgatóság összefoglaló jelentést készít.

A feltárt, a védelmi biztonságot veszélyeztető hiányosságok megszüntetésére intézkedési terv készül.

4.2. A 2021. évi felülvizsgálatok megállapításai

4.2.1. Az árvíz- és belvízvédelmi művek

Az ár- és belvízvédelmi létesítmények 2021. évi őszi felülvizsgálatának eddigi tapasztalatai azt mutatják, hogy az árvízvédelmi fővédvonal a pénzügyi lehetőségekhez mérten ápolta és karban tartotta. A szükséges karbantartás mennyisége és minősége is elmarad az elvárható műszaki szinttől a fenntartásra fordítható pénzeszközök elégtelensége miatt. A nagy létszámú, jelentős arányban szakképzetlen kézi munkaerő tevékenysége sajnos nem helyettesítheti teljes mértékben a szakszerű karbantartást, itt kell megjegyeznünk, hogy az utóbbi időszakban növekedett a Vízügyi Igazgatóságok gépparkja, ami feltétlenül szükséges a csökkenő közfoglalkoztatás miatt, hogy legalább szinten lehessen tartani a védvonalaink állapotát.

A rámpák állapota az átmenő mezőgazdasági gépek miatt helyenként rossz, a VIZIG-ek folyamatosan javítják. A gátkoronán sok esetben a használók engedély nélkül szabályok be nem tartásával közlekednek (esős időben is használatba veszik a koronát, valamint előfordul, hogy a rézsút is igénybe veszik a koronára való fel-, illetve lejutáshoz a zárt sorompók kikerülése végett). Az ilyen nem megengedett és nem megfelelő használat során történhetnek nagyobb károkozások a töltéstesten. Az Igazgatóságok folyamatosan dolgoznak azért, hogy járhatóak maradjanak a gátkoronák. Ezen problémák elkerülése érdekében a Rendvédelmi Szervekkel együttműködési megállapodást kell kötni, együttes ellenőrzést kell folytatni, és ha szükséges a szabálysértési eljárást kell elindítani.

4.2.2. A fővédvonalat keresztező műtárgyak állapota:

A fővédvonalat keresztező műtárgyaink jelentős része kisebb-nagyobb javítási munkát igényel. Szükség lenne több évtized után a műtárgy felülvizsgálatok során az előírt „szakvizsgálatok” végrehajtására (pl. nyomáspróba), melyeket a 97/2007 (XII. 23) KVM rendelet „Az egyes kiemelt jelentőségű vízi létesítmények rendszeres megfigyeléséről” szabályoz. Minderre azonban a forrás csak korlátozottan áll rendelkezésre. A műtárgyak többsége még betölti a szerepét, de állapotuk folyamatosan romlik. A KEHOP Nagyműtárgy fejlesztés és rekonstrukció projekttel a legsürgetőbb problémák megoldódnak.

A műtárgyak el fogják tudni látni a feladatukat. (árvíz, vízkormányzás, öntözés, vízviisszatartás). A zsilipek és a töltéstartozékok fémszerkezeteinek eltulajdonítása, az oktalan rongálás a védvonalakon folyamatos és egyre nagyobb gondot okoz a pótlás is. A VIZIG-ek lehetőségeihez mérten minimalizálják (térfigyelő kamerák kihelyezésével és gyakoribb helyszíni ellenőrzéssel, néhol műanyag elzáró szerkezettel).

4.2.3. Védelmi Osztag telepek, Műszaki Biztonsági Szolgálat:

A védelmi osztagok felkészültek, védekezési szituáció esetén azonnal bevethetőek, MBSZ telepek jó állapotban vannak, folyamatos a géppark és eszközök javítása, pótlása.

4.2.4. Dombvidéki és síkvidéki vízrendezés:

Az Igazgatóságok a rendelkezésre álló erőforrások legoptimálisabb felhasználásával igyekeznek a dombvidéki és síkvidéki vízrendezési műveket fenntartani. A fenntartási munkák keretében gépi kaszálás és közfoglalkoztatottakkal végeztetett egyéb feladatok valósultak meg. Az elmúlt időszak beavatkozásai illetve az elvégzett kotrások jelentős mértékben járultak hozzá a létesítmények jelenlegi fenntartottsági szintjéhez.

Ugyanakkor a csökkenő közfoglalkoztatotti létszám miatt a dombvidéki vízfolyásokon, illetve a belvízcsatornák esetében, az elvégzendő fenntartási munkák csökkenésével kell számolni.

A VIZIG-ek előtérbe helyezték a települések belterületeit, vagy egyéb értékesebb területeket veszélyeztető vízfolyások és csatornák szakaszainak a rendbetételét, fenntartását, valamint az EU finanszírozású beruházások kötelező fenntartási feladatait. Az Országos Közfoglalkoztatási Program keretében elvégzett nagy mennyiségű kézi munka, jelentős mértékben hozzájárul a dombvidéki kisvízfolyások, illetve a belvíz elvezető csatornák, korábban háttérbe szorult fenntartottság állapotának javításához. A program keretében az Igazgatóságoknak lehetőségük nyílt olyan vízfolyások esetében is a fenntartási munkák elvégzésére, ahol korábban nem, vagy csak eseti jelleggel volt mederkarbantartás a pénzügyi források és humán erőforrás hiánya miatt.

A felülvizsgálatok jelenleg még folyamatban vannak, de az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a védelmi létesítmények felkészítése megfelelő, műszaki állapotuk védekezésre alkalmas.

4.3. Országos Védelmi gyakorlat:

A vízügyi ágazat kétnapos (2021. október 5. és 6. között) védelmi gyakorlatot tartott a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén lévő Szolnok-Milléri Szivattyútelepen és az új Árvízvédelmi Gyakorlóközpontban. A védekezési gyakorlaton több mint 250 fő vett részt.

A klímaváltozás következtében egyre gyakrabban tapasztalhatók szélsőséges időjárási jelenségek, villámárvizek, amikkel a vízügyes szakemberek tudatosan és tökéletes szakmai felkészültséggel kívánnak szembenézni. Az alkalom jelentőségét mutatja, hogy csaknem 40 éve nem volt példa ilyen horderejű szakmai eseményre a vízügyi szolgálatban. A két napos védelmi gyakorlat elemei voltak: Általános árvízvédelmi feladatok, Speciális védekezési technológiák, Védekezést támogató tevékenységek, Vízhőmérséklet-védelmi tevékenységek, Egyéb védekezési tevékenységek, a beszerzett gépek bemutatása.

Az esemény helyszínén, az egykori vízügyi főmérnökről, *Karcagi Gáborról* elnevezett, európai viszonylatban is egyedülálló, új Árvízvédelmi Gyakorlóközpontban valamennyi általános védekezési feladat szimulálható és gyakorolható, így például nyúlgát építésre, szivattyúzásra, mobil árvízvédelmi fal összeszerelésére, valamint bordás megtámasztásra, buzgárelfogásra, az elhabolt töltésrézsű bevédésére, vagy épp az ideiglenes vízmérce állítására is alkalmuk nyílik a résztvevőknek. Az alapfeladatokon kívül a védekezést támogató további tevékenységek, mint például vízrajzi és geodéziai mérések is zajlanak a terepen.

Az új gyakorlópálya lehetőséget ad arra, hogy a vízügyi ágazat ezentúl rendszeresen tartson majd hasonló eseményeket az árvízvédelmi felkészültségének tökéletesítése érdekében.

5. NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT

A téli időszakban az extrém időjárási helyzetek, elsősorban a hideghullámok egészségkockázatainak csökkentése érdekében fel kell készülni a lakosság tájékoztatására. A Nemzeti Népegészségügyi Központ az elmúlt években is készített kommunikációs anyagokat, melyekkel közvetve segítette az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság munkáját.

Fontosnak tartjuk, hogy harmonizáljuk a kommunikáció szakmai tartalmát, és bemutassuk a népegészségügyi szolgálat téli időszakra vonatkozó speciális feladatait.

A felkészülés céljait és a kommunikáció tartalmát az alábbiakban ismertetjük:

A téli hideg közegészségügyi vonatkozásai

Miért jelent egészségkockázatot a hideg?

- A nagy hideg nem kedvez a járványok kitörésének. Külföldi adatok alátámasztották az összefüggést a havazás és a halálos szívrohamok között.
- Az extrém hideg szempontjából különösen nagy kockázatnak vannak kitéve az idősek, csecsemők, kisgyermek, tinédzserek, krónikus betegségben szenvedők, fizikálisan vagy mentálisan korlátozottak, szociálisan hátrányos helyzetűek, hajléktalanok.
- Budapesti adatok alapján hazai szakemberek elemzése szerint, a téli a hőmérséklet csökkenése a szív- és érrendszeri halálozás kockázatát mintegy 2%-kal növeli. Ez a hatás általában a hideghullám megérkezése után 3-7 nappal mutatható ki.
- A kihülés veszélye nemcsak a szabad térben áll fenn, hanem gyengén fűtött - ha ott tartósan 14°C körüli a hőmérséklet - vagy fűtetlen lakásban is, főleg idősek, betegek, mozgásukban korlátozottak esetén következhet be a kihülés.
- Ha a hideg csapadékhullással és jegesedéssel is jár, megnő a balesetek, törések veszélye.
- Az összes baleset aránya magasabb a 65 év felettek körében az 1% gyakorisággal előforduló extrém hideg (<-3,9°C napi átlaghőmérsékletű) napokon. Legnagyobb mértékben a töréssel járó balesetek aránya növekszik.

SARS-CoV-2 vakcinák biztonságos téli szállítása

A Hungaropharma Zrt. dedikáltan 16 db 3,5 tonna ösztömeget meg nem haladó hűtő-fűtő gépjárművel végzi az oltóanyagok disztribúcióját.

Ezen felül további furgonok bevonása lehetséges a kiszállítás teljesítésébe, amelyek aznap nem vesznek részt patikai kiszállításokban (patikai kiszolgálásban mindösszesen 233 db furgon vesz részt). Ezek mindegyike rendelkezik aktív hűtőládákkal, amelyekkel biztosítottak a kisebb volumenű szállítások.

A Hungaropharma Zrt. és a Nemzeti Népegészségügyi Központ között létrejött szerződés alapján az oltóanyagokat a Hungaropharma Zrt. Budapesti Logisztikai Központjában tárolják, természetben ez a 1106 Budapest, Tündérfürdő utca 13-15. szám alatt található.

A Hungaropharma Zrt. alvállalkozói jogviszony keretein belül biztosítja a disztribúciót. A szerződés rögzíti, hogy az alvállalkozóknak milyen elvárásokat kell teljesíteni ahhoz, hogy a fuvarfeladatokra történő kiállítás elfogadott legyen. Ezáltal a téli közlekedési körülményekre történő felkészülés az alvállalkozók kötelessége, amelyet a Hungaropharma Zrt. folyamatosan ellenőriz. Az ellenőrzés során külön gondot fordítanak az alábbiakra: megfelelő minőségű téli gumiabroncs, téli szélvédőmosó folyadék, raktér fűtés működésének ellenőrzése, területenként eltérően a hólánc rendelkezésre tartása. Ezekon kívül, a fuvarfeladatot csak teli tankkal kezdheti meg a gépkocsivezető, ugyanakkor a járatszervezés során mindig megnövekedett menetidővel kalkulálnak.

A Hungaropharma Zrt. logisztikai központjában folyamatos diszpécser szolgálat áll rendelkezésre, ahol folyamatosan monitorozzák az időjárási, valamint az Útinform által szolgáltatott információkat.